

Innspill til statsbudsjettet 2023 fra FIN, innovasjonsselskapene

I omstillingen av Norge har innovasjonsselskapene en sentral rolle. De utgjør en innovasjonsinfrastruktur som kobler sammen gründere, etablert næringsliv, forskning/akademia og kapital for å utvikle fremtidens næringsliv. Foreningen for innovasjonsselskaper i Norge har medlemmer som jobber med kommersialisering fra forskning, inkubasjon, tidligfasekapital, testfasiliteter og klyngeutvikling.

Vi befinner oss i en svært krevende verdenssituasjon med lite økonomisk handlingsrom, og med enda dårligere tid til å løse klimakrisen. Dette krever at vi bruker stramme statsbudsjett til å tilrettelegge for at nytt, grønt og eksportrettet næringsliv får vokse fram.

Foreningen for innovasjonsselskaper i Norge er bekymret for at en for sterk sektorvis budsjettbehandling bidrar til at de gode løsningene blir fortrent av forslag som bidrar i motsatt ende.

Våre forslag innebærer en økning på 501,7 millioner kroner sammenlignet med Regjeringens forslag til statsbudsjettet for 2023. Dette kan fullfinansieres ved å reversere avgiftskuttet i dieselvavgiften på til sammen 1,3 mrd. kr., eller ved å kutte andre bevilgninger som hemmer omstillingstakten i norsk økonomi.

Omprioritere midler for det grønne skiftet, flere arbeidsplasser og økt eksport

Vi ber om at det omfordeles midler til følgende satsinger i statsbudsjettet for 2023:

- Norsk katapult økes fra 188,3 mill. kr. til 500 mill. kr. NFD: Kap. 2426 Siva SF post 71 Tilskudd til testfasiliteter
- Klyngeprogrammet økes fra 142,3 mill. kr. til 207,3 mill.kr. NFD/KDD: Kap. 2421 Innovasjon Norge post 71 Innovative næringsmiljøer / Kap. 553. Regional- og distriktsutvikling post 74 Klynger og innovasjon
- Ny ordning for kommersialisering fra forskning økes fra 60 mill. kr. til 160 mill. kr. NFD/KD: Kap. 920 Norges forskningsråd post 50 Tilskudd til næringsrettet forskning / Kap. 285 Noregs forskningsråd post 53 Sektoroverskridende og strategiske satsingar
- Ny satsing på skalering i Sivas inkubasjonsprogram på 25 mill. kr. NFD: Kap. 2426 Siva SF post 70 Tilskudd.

Styrke Norsk katapult for grønn industrialisering og økt eksport

Det er etablert fem norske bransjespesifikke test- og piloteringssentre med en ambisjon om å etablere flere. Industriktører stiller eksisterende utstyr tilgjengelig for andre bedrifter, og som gulrot får delfinansiering i nytt relevant utstyr.

Investeringene i testinfrastruktur er svært kapitalkrevende, og Norge investerer langt mindre i testfasiliteter enn land vi konkurrerer med. Ordningen gir mindre industribedrifter tilgang til moderne utstyr, redusert investeringsrisiko, og muligheter for raskere markedspenetrasjon. Spesielt gjelder dette områder som batteri, grønn skipsfart, sirkulærøkonomi, flytende havvind og digitalisering.

Katapultsentrene kan vise til svært gode resultater. De tilbyr bedrifter utstyr og testfasiliteter til en verdi av 1,6 mrd. kr. Det er ti ganger investeringene i utstyr med offentlig støtte. Prosjektene som er gjennomført har en verdi på 3 mrd. kr. Det er 20 ganger investeringene i utstyr med offentlig støtte via katapult-sentrene.

Vi foreslår en bevilgning på 500 mill. kr. til testfasiliteter i statsbudsjettet for 2023. Bevilgningen bør gå til en forsterket satsing på infrastruktur i eksisterende sentre, og til etablering av flere sentre hvor Norge har et stort potensial til å utvikle norsk næringsliv, som energi, klima og helse.

Styrke klyngeprogrammet for grønn omstilling og økt eksport

For 2022 er det et kutt på 60 millioner kroner til klyngeprogrammet, og i forslaget til statsbudsjettet for 2023 er det foreslått et ytterligere kutt på 3,1 millioner kroner.

Klyngene våre utgjør en avgjørende infrastruktur om Norge skal lykkes med sine ambisjoner innen næringsutvikling og eksport. De er lokalisert over hele landet og samler ca. 2 300 bedrifter i tillegg til FoU-aktører og kapitalmiljøer.

Tall fra 2021 viser at bedrifter som er medlem av klynger har høyere verdiskaping, høyere salgsinntekter og flere ansatte sammenlignet med bedrifter som ikke er medlem av klynger. I tillegg bistår de med å utvikle utdanningstilbud som næringslivet har behov for og hjelper bedrifter med deltakelse i EU-prosjekter.

Vi mener at totalbevilgningen til klyngeprogrammet som et minimum må holdes på samme nivå som for 2021, dvs. en økning på budsjettet for 2023 på 65 mill. kr.

Styrke satsingen på kommersialisering fra forskning for økt verdiskaping og eksport

Flere evalueringer og utredninger slår fast at Norge har et stort potensial for mer næringsutvikling pr. investerte forskningskrone.

Budsjettet for 2023 foreslår at FORNY2020-programmet som finansierer teknologioverføringskontorenes (TTOenes) tidligste kommersialiseringsarbeid gjennom ordningen med lokale prosjektmidler erstattes av en ny søkbar ordning i Forskningsrådet. Ordningen skal bidra til å finansiere den tidligste fasen av teknologioverføringsprosessen, («TTO-funksjonen»), i et kommersialiseringsløp.

I den nye ordningen legges det opp til at det er godkjente forskningsinstitusjoner som kan søke i motsetning til dagens 10 TTOer. Dette øker antallet mulige søkere fra 10 til 160. FIN er bekymret for at den svake finansieringen av ordningen ikke vil føre til ønsket effekt. Ved å spre 60 mill. kr. på 16 ganger så mange aktører, vil dette bremse aktivitetsnivået totalt sett. Resultatet vil bli mindre forskningsbasert innovasjon.

For å møte Norges behov for omstilling, verdiskaping og etablering av nye næringsområder, foreslår vi at det settes av minst 160 mill. kr. til den nye søknadsbaserte ordningen i Forskningsrådet.

Satse på skalering i Sivas inkubasjonsprogram for økt verdiskaping og eksport

Bedrifter med høyt vekstpotensial preges av stor innovasjonshøyde, og vil følgelig løse mange av morgendagens utfordringer og bidra til å tette eksportgapet. Slike skaleringsbedrifter er viktige for sysselsetting, ettersom to av tre nye arbeidsplasser i Norge skapes i nye bedrifter.

I perioden 2012-2022 har programmet bestått av 33 inkubatorer lokalisert i alle landets regioner. Programmet har svært gode resultater å vise til. Over 6 000 bedrifter har fått bistand til å utvikle sin virksomhet av inkubatorene. Disse har en akkumulert verdiskaping på ca. 14 mrd. kr., som er mer enn 14 ganger så mye som det offentlige bidraget.

Med bakgrunn i behovet til næringslivet over hele landet, må skalering etableres som nytt element i inkubasjonsprogrammet. Det har ikke Regjeringen funnet rom til.

Vi foreslår at det bevilges 25 mill. kr. til skaleringstiltak i Sivas inkubasjonsprogram på budsjettet til Nærings- og fiskeridepartementet. Midlene kan for eksempel øremerkes på Kap. 2426 Siva SF post 70 Tilskudd.

Økt arbeidsgiveravgift på lønninger over 750 000 kr.

Mangel på kompetanse er blant de største veksthindrene for norske bedrifter. Forslaget om økt arbeidsgiveravgift for arbeidstakere med lønn over 750 000 kr. treffer spesialister med høy utdanning og ettertraktet kompetanse. Dette gjør norsk høykompetent arbeidskraft dyrere i drift og kan bidra til at mer utvikling flyttes ut av landet. Avgiften rammer innovasjonssystemene og de som jobber med å få frem nytt næringsliv, og særlig oppstartsselskaper, høyvekstforetak og SMB-segmentet. Disse virksomhetene er i svært hard konkurranse nasjonalt og internasjonalt, og med etablert næringsliv og offentlig sektor om talenter.

Vi ber om at arbeidsgiveravgiften beholdes uendret.

Vennlig hilsen,

Trine Ellingsen
daglig leder, FIN